

SZIMBIÓZIS NAPOK 2014 PROGRAM

2014. május 16–17.

Helyszín: Fogasház, Bp. VII. ker. Akácfa u. 51.

<http://szimbiozisnapok.antroport.hu>

Részletes program

A programváltoztatás jogát fenntartjuk!

BEKÖSZÖNTŐ

A **Szimbiózis Napok** elnevezésű kulturális antropológiai fesztivál idén immár kilencedik alkalommal kerül megrendezésre május 16–17-én a Fogasházban. Az érdeklődők változatos programokon keresztül ismerkedhetnek meg távoli népek és közelünkben élő közösségek tárgyi és szellemi kultúrájával: életmódjával, tudáskincsével, művészetével, meséivel, játékaival. Sokféle előadás, kerekasztal-beszélgetés, alkotóműhely, fotókiállítás, film, zene és tánc várja az érdeklődőket.

Ízelítő a témákból: sokarcú szimbólumok, Bicikliváros (az ember és a tárgy), félnomádok és letelepültek Kelet-Afrikában, Ladakh (a szinte érintetlen Kis-Tibet) világa, bábaság és születés Mexikóban, művészet és társadalom, test és tudat, digitális történetmesélés, online és offline JátékosLét a mindennapokban, globalitás és lokalitás, digitális addikció, az emlékezet reprezentációi, a kereszténység arcai (mexikói, örmény, ortodox, református és más rítusok, hagyományok), Migrációról közösen (Idegenek a kertemben, Palantír Filmműhely), kortárs művészeti projektek, a Földgömb–Atacama Klímamonitoring expedíció (Chile) és ami mögötte van...

A fesztivál az ismeretterjesztés és a sajátélményű programokon túl célul tűzi ki, hogy a jelenkori társadalmi, kulturális környezet jelenségeire és eseményeire reflektáljon, azokról értelmező módon beszéljen. Különös figyelemmel fordul a változások, az új jelenségek felfedezése, értelmezése felé.

A témafeldolgozáshoz, a felvetett kérdések megvitatásához a fesztivál – a szervezők szándéka szerint, illetve a felvetett témákból adódóan szinte természetes módon – bevonja a határ- és rokon tudományterületek, valamint a média, a művészeti és civil szféra képviselőit is, hogy találkozási lehetőséget biztosítson számukra, és a különböző megközelítések bemutatásával, az azokra való reflektálással valami több szülessen meg.

Sok felfedezést, izgalmas együttgondolkodást és kellemes időtöltést kívánnak a fesztivál szervezői!

2014. MÁJUS 16. PÉNTEK

Programjaink pénteken 14:00 órakor kezdődnek. Kapunyitás: 13:30-kor.

Az **Udvar** szép időben **nyitott**, rossz időben **fedett**.

Péntek 14 órától Kiállítások – a Fogasház több pontján

Kézműves műhelyek | Interaktív művészeti foglalkozások | Játék- és mesesarok

Péntek 14:00–15:45 - Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

Sokarcú szimbólumok – reprezentációk és narratívák

A MAKAT Szimbólumkutató műhely programja a mindennapi életet átható szimbólumok kutatásába enged bepillantást. Az előadók néhány példán keresztül mutatják be mindennapi világunk szimbolikus tartalmait és fejtik fel a szimbólumok jelentésrétegeit.

Szász Antónia: Szimbólumok és kulturális olvasatok

A szimbólumoknak és jelképeknek sokféle jelentésrétege és egymástól akár markánsan eltérő kulturális olvasata lehet. Ami az egyik kultúrában a rosszat, az a másikban a jót testesítheti meg. Ami nálunk az erőszak, az másutt az óvó védelem jelképe lehet.

A szimbólumokat antropológiai megközelítésben kulturális beágyazottságukban és adott társadalmi közegekben vizsgáljuk; megpróbáljuk feltárni, megérteni és értelmezni, mit jelentenek a szimbólumokba sűrített jelentések a kultúra tagjai számára, milyen egyéni és közkeletű interpretáció és milyen kulturális gyakorlat kapcsolódik hozzájuk.

Nikitscher Péter: Hatalmi önreprezentáció és szimbolikus térfoglalási eljárások

Megközelítésemben a városi tér társadalmi termék, ami a társadalmi cselekvés hatására jön létre, így, az azt létrehozó nemzedékek kulturális, valamint érték- és ideológiarendszerének reprezentálója, szimbólumhordozója, a kollektív identitás és kollektív emlékezet fontos színtere.

Előadásomban a városi tér és a politikai hatalom önreprezentációs technikáinak kapcsolatát járom körül a köztérrelnevezések, a különböző emléktáblák, szobrok, emlékművek, valamint a politikai-ideológiai tartalmakhoz kapcsolódó társadalmi gyakorlat térbeli megjelenését vizsgálva.

Vidák Zsófia: A pláza mint a fogyasztás temploma

Városi környezetünkben a „plázázás” a szabadidő eltöltésének népszerű és meghatározó formájává vált. Az előadás során nemcsak ezeknek a hatalmas épületkomplexumoknak a közösségi funkcióit vesszük szemügyre, hanem a plázába járást mint rituális tevékenységet is: Mít szimbolizál a pláza, és az, ahogyan ott viselkedünk? Hogyan ritualizálódik a plázában való időtöltés a pénzközpontú fogyasztói társadalomban?

Zörgő Szilvia: A betegség mint szimbólum

Számos világgép és gyógyászati elképzelés központi tétele, hogy a gondolati és érzelmi sémák kivetülnek a testre és fizikai részévé válnak – ezt tükrözi az a betegségértelmezés, mely szimbólumként tekint a betegségekre. Eddig az antropológia a testet egyfelől jelentéskonstellációk vásznaként, másfelől a kultúra megteremtésének eszközeként kezelte. Az “embodiment”, mint a kulturális fenomenológia recens paradigmája, úgy tartja, az individuum kulturális és szociális világa biológiailag is testet ölt, manifesztálódik az ember testében. Ezen paradigma segítségével járjuk körbe a betegség mint szimbólum fogalmát a karizmatikus keresztény gyógyászat, az energiagyógyászat és a magyar nyelv pszichoszomatikus tartalmú utalásainak vonatkozásában.

A *Szimbólumkutató műhely* a Magyar Kulturális Antropológiai Társaság (MAKAT) és az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézete égisze alatt tevékenykedik. Vezetője: Kapitány Ágnes és Kapitány Gábor (MTA TK, MOME). Tagjai kultúrakutatók, antropológusok, társadalomkutatók.

Péntek 14:00–15:00 - Moziterem, kiállítótér (földszint)

Erdélyi falukutató táborok

az UBB antropológusok és a BCE szervezésében, 2004–2014

Viszonylag közismert, hogy a 2013/2014-es tanévtől kezdve a kolozsvári *Babes-Bolyai Tudományegyetem* (UBB) magyar nyelvű kulturális antropológia képzése magyarországi hallgatók számára is elérhető. A magyarországi képzéshez a partnerintézmény, a *Budapesti Corvinus Egyetem* biztosít helyszínt. Kevesen tudják viszont, hogy ennek az együttműködésnek majd egy évtizedes előzménye van. A sokoldalú oktatási együttműködés részeként a két egyetem 2004 óta a majd minden évben szervez közös falukutató tábort. A bemutatkozás részben számvetés az elmúlt tíz évről, részben betekintést nyújt a következő táborok kutatási programjaiba.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői: Csata Zsombor (Kolozsvár), Geambasu Reka (Kolozsvár), Pakot Ágnes (Kolozsvár), Juhász Pál (Budapest), Letenyi László (Budapest), valamint egykori diákok: Kónya Hanna, Eranus Eliza és mások.

<http://bbteszociologia.ro> ▪ <http://web.uni-corvinus.hu/antropologia/> ▪ <http://szociologia.ro/>

Péntek 14:00–15:45 - Kék terem (emelet)

Migrációról közösen – Palantír Filmműhely

A program során bemutatjuk a *Palantír Film Vizuális Antropológiai Alapítvány* gyártásában frissen készült migrációs témájú magyar dokumentumfilmeket, valamint egy nemrégiben beszerzett külföldi filmet is, amely szintén a gyűjtemény része. **A filmeket beszélgetés követi az alkotókkal és a szereplőkkel.**

A Palantír Film Vizuális Antropológiai Alapítvány célja a dokumentumfilm társadalmi hasznosításának növelése, a kultúrák sokszínűségének bemutatása és egy tudatosabb dokumentumfilm-fogyasztói attitűd kialakítása.

Az alapítvány műhelyében 4 rövidfilm készült az *Európai Integrációs Alap* támogatásával. A dokumentumfilmek magyarországi migráns vagy migráns háttérű fiatalok életérzéseit, integrációs problémáit mutatják be: az eltérő nyelvi, vallási, kulturális gyökerekből adódó másságot, a beilleszkedés nehézségeit vagy sikereit, az identitás változását. Az *Idegenek a kertemben* projekt célja, hogy hatást gyakoroljon a magyar társadalom tagjaira annak érdekében, hogy nyitottságukat növelje a harmadik országból érkező bevándorlók integrációs helyzeteinek megértéséhez és kezeléséhez. Az elkészült dokumentumfilmek szerethető, egyéni, hús-vér főhősökkel kiváló eszközei a toleranciára nevelésnek, az előítéletek és a negatív diszkrimináció elleni küzdelemnek.

Lili (22') | Egy napra visszamennék (9') | Call Shop (13') | Én és az orrom (28')

- Részletek a filmekről a programfüzet végén: [Palantír Filmműhely](#).

Péntek délután – a Narancs teremben, ill. az udvaron

Civil sarok

Beszélgetés, információs anyagok, kiállítás, kiadványok kulturális örökségvédelemről, emberi jogokról, fenntarthatóságról, nemzetközi fejlesztésről, globalitásról és lokalitásról.

Péntek 15:00–20:00 -- LÄRM | fekete terem (emelet)

Hagyomány és emlékezet

Előadások, filmvetítés és beszélgetés az egyéni és kollektív emlékezet reprezentációjáról különböző kultúrákban

„Emlékezéssel kezdődünk”, írja Derrida, mely az emlékezés aktusának önteremtő mechanizmusát jelenti a mai ember számára. A szekció vendégei arra a kérdésre keresik a választ, hogy az egyéni és kollektív emlékezet miként reprezentálódik és hagyományozódik a különböző kultúrákban, közösségekben.

Előadások:

1. **Tóth Eszter Zsófia** (Magyar Nemzeti Levéltár): **Tragédia az Aggteleki Cseppkőbarlangban 1964 szilveszterén** – egy esemény emlékezete és annak elbeszélései
2. **Juhász Gergely** (BCE TK): **A kollektív emlékezet rekonstrukciója az online csoportokban**
3. **Siklaki István** (BCE TK): **Memória háború**
4. **Tóth Judit Gabriella** (BCE TK): **„Kulák gyere ki!”** Az 1950-es évek emlékezete Nyéztán
5. **Czingel Szilvia** (CENTROPA Magyarország): **Az emlékezés szakácskönyve**
6. **András Hanga** (BCE TK): **Erdélyi kisebbségi nemzeti identitás** az Összetartozás Napjának tükrében
7. **Tóth Gábor** (ELTE BTK): **Budapest második világháborús ostromának az emlékezete**

Kerekasztal-beszélgetés.

Murai Gábor: Pásztor (77', 2013) – filmvetítés és beszélgetés

A beszélgetést vezeti: Bálint Gyürke Kata újságíró.

- Az előadások absztraktjai és a film rövid ismertetője itt olvasható: [Hagyomány és emlékezet](#)

Péntek 15:15–17:15 -- Moziterem, kiállítótér (földszint)

Bicikliváros – Az ember és a tárgy

A kortárs városi biciklizés kulturális rétegeiről

A Szabadkai Városi Múzeumban 2011. május 14. és november 15. között volt látható „*A biciklisek városa – A kerékpár történeti, néprajzi és művészeti aspektusai Szabadkán*” című kiállítás, amelynek anyaga 2014. április 14-től szeptember 28-ig a budapesti Néprajzi Múzeumban tekinthető meg egy, a budapesti kerékpáros kultúrát bemutató párkiállítással együtt.

A kerékpározáshoz köthető szubkultúrák között jelenleg egészen nagy az átjárás, sőt, sok esetben a bicikli már korántsem az underground, inkább a fősodorbeli kulturális tér része. Ahogyan a technológiai változások általában, ez a jelenség is csak az egyidejű társadalmi folyamatok kontextusában érthető igazán, hiszen a nagyváros kialakulásával megjelent a nagyvárosi ember és a terekkel együtt alakuló identitás problémája. A tárgyi javak kulturális kódokként is működnek, amelyek nem pusztán anyagi vagy társadalmi, de metaforikus jelentéseket is generálnak.

A beszélgetés résztvevői a kortárs kerékpározás különböző vetületei mellett azt a folyamatot is elemzés tárgyává teszik, amelynek nyomán közlekedési eszközből dizájntárgy, az egyéni és közösségi identitás, a városi tér, a mozgás, a társadalmi mobilitás és a szabadság metaforája lesz. A bicikli egyszerre dizájntárgy, közlekedési eszköz, szociokulturális változások indikátora és a személyes identitás kifejezője.

Vendégeink: Frazon Zsófia és Hermann Veronika – Néprajzi Múzeum

Füsun Ipek és Liptay Bálint – BalkanTango | [Velofetish Kiállítás](#)

Részletek a kiállításról: http://neprajz.hu/kiallitasok.php?menu=3&kiallitas_id=149

Péntek 16:00–17:00 -- Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

Az Észak-Keleti Átjáró Egyesület és az Átjáró folyóirat bemutatkozása

Az egyesület 2007-ben alakult meg **Miskolcon** azzal a céllal, hogy a város és a régió kulturális és tudományos életét új impulzusokkal színesítse. Az elmúlt hét esztendőben számtalan hazai és európai uniós nagy- és kisprojektje volt, amelyek közül „*A rozsdaövezettől új Miskolcig*” elnevezésű program 2014-ben **Europa Nostra-díjat** kapott. Az egyesület tagjai 2012-ben megalapították az **Átjáró** című interdiszciplináris társadalomtudományi **folyóiratot**, amely évente két alkalommal jelenik meg. Az első két tematikus szám az ipari örökség és az utazás kérdéskörével foglalkozott.

A Szimbiózis fesztiválon az érdeklődők az egyesület tevékenységeit ismerhetik meg, valamint az Átjáró folyóirat eddigi és a közeljövőben tervezett lapszámairól beszélgetünk.

Vendégeink: Darázs Richárd, az egyesület elnöke és Szűts István Gergely, főszerkesztő.

<http://atjarokhe.hu> <http://www.atjaro.org/>

Péntek 16:00–18:00 -- Kék terem (emelet)

Az identitásvállalás megjelenése a kultúrában

Kerekasztal-beszélgetés. Utána **interaktív műhelyek.**

Meghívott vendégek:

- Kállai Henrik és András: a Sostar csoport alapító tagjai (akik eladták a cigány művészetet)
- Bangó Roland és Varga Attila: Káva színházi Társulat, színészek (*A hiányzó padtárs* című szociodráma szereplői)
- Lakatos Klára: író, festő, pedagógus
- Nótár Ilona: író, újságíró, pedagógus (a *Váratlanul* és az *Amit a Nő kíván* című könyvek írója)

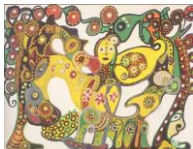
Moderátor: Papp Richárd (ELTE TáTK, kulturális antropológus, egyetemi docens).

Szervező: Nótár Ilona (ELTE TáTK, kulturális antropológia szak, meghívott egyetemi előadó).

Az elmúlt húsz évben elindult egy erős igény a **roma művészek** részéről, hogy helyet és teret kapjanak a magyar művészeti térben, illetve megszülethessen egy írott irodalmi, néprajzi, antropológiai hagyaték. Azóta felnövekedett egy újabb generáció és az autodidakta művészek közül sokan magasan képzett alkotók lettek, illetve az integrációs hullám magával hozta a tanult művészeket.

Az **identitás és a művészet** közötti kapcsolat egészen sajátosan formálódik napjainkban.

Alapvető kérdésként merült fel például, hogy van e, lehet-e **etnicizált művészetet** megnevezni? Mennyire fontos a származás és mennyire határozza meg a zenész, festő, énekes, színész, író életét? Az alkotó és az alkotás maga mennyire lehet etnocentrikus folyamat? Hogyan határozzák meg magukat a mai magyar cigány származású művészek, s mennyire fontos az alkotói munkájukban a származásuk megélése, stigmája? Mi a szerepe a most megjelenő és magas színvonalon űzött drámaszínháznak, szociodramának, melyek központi témája alapvetően a cigány identitás és az ennek vállalása és a következményei?

Workshop:

1. *csoport:* Bangó Roland és Varga Attila az általuk képviselt drámajáték metódusa alapján egy iskolai szituációt képeznek le, melyben a cigány gyermek beilleszkedési nehézségeit láthatjuk és lehetünk részesei ennek.

2. *csoport:* Idegen és be/elfogadott létállapot megtapasztalása az anyaországban. Drámajáték Nótár Ilonával, mely azt mutatja meg, milyen kívülállónak és a közösség részének lenni a társadalomban.

Péntek 17:15–18:30 -- Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

SacraLadakh, avagy mélység a világ tetején

S. Varga Ilona (*ALion fotó*) vetítéses előadása Ladakhról, a szinte érintetlen Kis-Tibetről

Szakralitás, mindennapok, tájak és geoformációk – együttélés a természettel és az ősök kultúrájával napjainkban. S.Varga Ilona fotográfus szemével egy olyan világot láthatunk, ahová Kőrösi Csoma Sándoron, Baktay Ervinen, Bethlenfalvy Gézánn és más nagy magyar Tibet-kutatókn kívül még nem sok hazai felfedező jutott el.

www.alionphoto.com ▪ www.alionfoto.hu ▪ www.flickr.com/a_lion ▪ <http://500px.com/ALionPhoto>

„Amikor egy átlagos, érdeklődő ember elindul a Világ Tetejére, alig tudja, hogy mire vállalkozik. Amikor egy buddhizmushoz közelálló ember indul el oda, vannak sejtései, hogy mire számíthat. Amikor egy oda vágyakozó és annak szellemiségében élő ember indul el oda, azt hiszi, mindent tud arról a világról. Mindhárom esethez meg kell, hogy vágyjak. Sem ismereteink, sem tudásunk, sem hitünk és érzéseink nem tudják azt a valóságot nyújtani, amit Ladakh – más néven Kis-Tibet. Lehet róla nézni filmeket, olvasni könyveket, gyakorolni a szellemiségét, de egy valamit nem; átélni a rezgését, energetikáját, a hatalmas kövekbe oltott aprócska emberi lét és annak óriási szellemisége, töretlen derűje nem mutatkozik meg a könyvek lapjain. De még a filmvászonon vagy fotókon is csak alig-alig. Megélni a Himalaya valóságát emberi és geológiai értelemben szinte a mindenséggel tesz egyenlővé. Ezt igyekeztem valahogy megörökíteni azon a mintegy tízezer képen, amelyet Ladakhban készítettem. E vetítésen is csak a felszínt karcolgatom. Remélem, hogy képeim által a nézőket is közelebb tudom hozni ahhoz a világhoz, amelyben töretlenül él és virágzik még a tibeti buddhizmus, és amelyet meg kellene menteni az emberiség számára.

Tibet bekebelezése és folyamatos globalizálása lassan, de biztosan pusztítja azt az ősi és semmibe sem hasonlítható kultúrát, melyet itt, India „eldugott” csücskéiben – az egykori Ladakhi Királyság területén – még megtalálhatunk, amit élnek és gyakorolnak az itt lakók, akiknek mindennapjait ugyanúgy átszövi a bön és a buddhizmus, mint hajdani elődeiket Nagy-Tibet területén is.”

Péntek 17:30–19:20 -- Moziterem (földszint)

Félnomádok és letelepültek Kelet-Afrikában

A szekció Kelet-Afrikában kutató antropológusok, illetve ott egyéb expedíciók tagjaiként hosszabb időt eltöltő nem-antropológusok tapasztalatait mutatja be. Az önálló előadások változatos képet kívánnak nyújtani Kelet-Afrikáról azáltal, hogy négy, eltérő kulturális jegyekkel rendelkező népcsoportot ismertetnek.

Másféle szokásrendszer és anyagi kultúra jellemez ugyanis egy meglehetősen zárt, félnomád, állattartó bedzsa törzset, és más egy letelepült, az idegenforgalomhoz sok szállal kötődő népcsoportot. Több előadás érinti a gátépítések okozta áttelepítések kultúrára gyakorolt hatását is. Ez különböző módon nyilvánul meg és interpretálódik Etiópiában, a kormány és az Omo-völgy félnomád népei között, és máshogyan az Egyiptomban vagy Szudánban élő falusiak körében. Egyes népcsoportok esetében nagy hangsúly helyeződik az etnikai identitás felértékelődésének bemutatására is.

A szekció egyes blokkjainak **témái** – földrajzilag északról délre haladva:

1. **Jasper Kata** (egyiptológus, kulturális antropológus): Asszuáni **núbiaiak** identitásrepresentációi
2. **Gebauer Szabolcs** (újságíró) és **Kersánszki Tamás** (szociálpolitikus): Két ország határán: **magyarab** kulturális identitás Szudánban
3. **Lassányi Gábor** (régész, egyiptológus): A sivatag fiai, a **bedzsák**.
4. **Tesfay Sába** (kulturális antropológus): **Gátépítés az Omo-völgyben**

Az előadásokat követő beszélgetés során lehetőség nyílik kérdések feltevésére és problémák megvitatására.

Az előadások absztrakcijai a következő oldalon olvashatók.

Félnomádok és letelepültek Kelet-Afrikában

Jasper Kata (egyiptológus, kulturális antropológus): **Asszuáni núbiaiak identitásrepresentációi**

Asszuán egyfajta kulturális határterületet jelentett az ókori Egyiptom és Nubia között, és gyakorlatilag az ókortól fogva otthont ad az egyiptomi mellett núbiai elemeknek is. Két ottani faluban végeztem terepmunkát: az egyik a XX. század elején, az első Asszuáni-gát építése során jött létre, a másik sokkal nagyobb múltra tekint vissza. Előadásomban azokat a kulturális határokat mutatom be, amelyek megfogalmazása révén a núbiaiak definiálni tudják magukat a többségi, egyiptomi társadalommal szemben, és amelyeknek fontos részét képezik az 1960-as években lezajlott gátépítés miatti áttelepítésekhez kapcsolódó emlékeztetnarratívák is.

Gebauer Szabolcs (újságíró) és **Kersánszki Tamás** (szociálpolitikus): **Két ország határán: magyarab kulturális identitás Szudánban**

Núbiában, vagyis a mai Dél-Egyiptom és Észak-Szudán területén, ahol majd kétszer annyi piramis épült, mint az ókori Egyiptomban, ötszáz éve él egy kisszámú népcsoport, mely hagyományaiban, szokásaiban és emlékezetében bizonyos tekintetben eltér a két ország lakosaitól. A magyaraboknak, azaz a magyar törzs tagjainak – akik az egykori Oszmán birodalom magyar határőrei leszármazottainak tartják magukat – megmaradt képviselőit a múlt század húszas éveiben fedezte fel Almásy László, vagy ahogy a helyiek nevezték, Abu Ramla, a homok atyja. S majd nyolcvan év elteltével látogattuk meg őket mi is három alkalommal, hogy jobban megismerjük életüket, szokásaikat, mindennapjaikat.

Lassányi Gábor (régész, egyiptológus): **A sivatag fiai, a bedzsák**

A Nílus-völgy és a Vörös-tenger között húzódó hatalmas Keleti-sivatagnak nevezett terület a bedzsa törzsek ősi lakhelye. Ők alkotják Szudán egyik legnagyobb etnikai kisebbségét, de szép számmal élnek bedzsák Dél-Egyiptomban és Eritreában is.

Bár az utóbbi évszázad nagy szárazságai nyomán sokan költöztek közülük nagyobb városok környékére, a jórészt saját, különleges nyelven beszélő népcsoport egy meghatározó része a mai napig megtartotta félnomád, állattartó életformáját. Az előadás a Port Szudán környékén élő amarar törzs anyagi kultúrájába, így többek között az esküvői szokásokba enged bepillantást.

Tesfay Sába (kulturális antropológus): **Gátépítés az Omo-völgyben**

Az Omo-völgyi gátépítés apropóján a kulturális antropológiában dokumentált áttelepítések afrikai példáit mutatom be, hogy közelebb kerüljünk a ma zajló dél-etiópiai események megértéséhez. Az előadás során a tulajdonviszonyok, politikai erők, gazdasági érdekek, megélhetési formák változása és az alkalmazkodás kérdései kerülnek előtérbe.

Péntek 18:15–20:30 - Kék terem (emelet)

Romák – itthon Európában

Filmbemutatóval egybekötött beszélgetés a Független Médiaközpont szervezésében.

A „*Romák – itthon Európában*” projekt célja, hogy láthatóbbá tegye az európai roma közösségek problémáit és hozzájáruljon a diszkrimináció felszámolását és a társadalmi befogadást segítő körülmények kialakításához. A projekt résztvevői multimédiás eszközök és korszerű történetmondási módszerek felhasználásával küzdenek az előítéletek ellen.

A filmbemutatók az elkészült alkotásokból adnak ízelítőt. A vetítést beszélgetés követi az alkotókkal.

Vendégünk a több országban folyó munka vezető producere, **Richard Beckman** (a Miami Egyetem Vizuális Újságírói tanszékének vezetője).

A projekt előzménye: a *Színesen és elfogulatlanul* programban (2010–2011) ötven roma és nem roma újságíró készített video dokumentumfilmeket Bulgáriában, Csehországban, Magyarországon, Romániában és Szlovákiában. A mostani projektben hét médiafejlesztési, oktatási és roma jogi szervezet vesz részt ugyanezekből az országokból és az Egyesült Államokból. 2013–2014-ben újabb, közös dokumentumfilmeket készítenek.

A projekt honlapja: <http://romahomeland.glocalstories.org>

Péntek 18:30 után – Alkotóműhely (Zöld terem, földszint)

Kiállítás az elkészült alkotásokból

Péntek 18:40–20:15 – Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

„Ember” és „Társadalomkutatás”

Kerekasztal-beszélgetés.

Résztevők: Bíró Judit, Papp Richárd, Sik Endre, Szabó Miklós (ELTE TáTK).

Az ember miért és hogyan alkot társadalmi, vallási, politikai és gazdasági intézményeket, szervezeteket? Létezik-e egyéniség sokféleség nélkül? Valóban egyedi identitások alkotják a közösségeket, vagy éppen az emberi együttélés szüli azt meg?

Durkheim már arról beszél, hogy a szociológusnak a társadalmi tények vizsgálatához olyan vonatkozásukat kell megragadnia, melyek elválaszthatóak az egyéni megnyilatkozásaiktól. A tudományos igény megkövetelte a kutatás tárgyának elválasztását az egyedi szinttől. Ugyanakkor ez egyben eltárgyasította a kutatás elemi szintjét. Megteheti-e ugyanakkor a társadalomkutató, hogy a természettudományok részvéltenségével szemlélje az embert?

Beszélgetésünk során körbejárjuk a talán megválaszolhatatlan kérdést, miszerint az ember: biológiai, spirituális vagy társadalmi-kulturális lény, vagy mind, vagy egyik sem?

Míndemellett hogyan tekintett és tekint a társadalomtudomány kutatásai „tárgyára” fontos-e az ember, amikor a társadalmat kutatjuk, ami: elvileg? gyakorlatilag? emberekből áll?

Péntek 19:30–20:30 – Moziterem, kiállítóter (földszint)

A 2014-es Földgömb–Atacama Klímamonitoring expedíció

– és ami mögötte van

A Földgömb–Atacama Klímamonitoring expedíció Földünk legextrémebb terepén, a chilei Atacama-sivatagban végez egyedülálló adatgyűjtést. A vállalkozás elsődleges célja egy hosszú távú állapotfelmérő és adat-, illetve mintagyűjtő expedíciósorozat. A helyszín földrajzi fekvése és szélsőséges időjárási körülményei olyan környezeti paraméterekről adnak információkat, amelyek a klímaingadozás mértékének és következményeinek jelzői. A kutatási terület Dél-Amerika talán leginkább európaizált országában, emiatt kulturális szempontból a szomszédos államoktól meglehetősen külön utat járó Chilében található.

Előadó: **Dr. Nemerkenyi Zsombor** (MTA CSFK, *A Földgömb* helyettes főszerkesztője, térképész)

Az expedíció honlapja: <http://atacama.expedicio.eu/hu>

Péntek 20:30-tól – Társalgó (földszint)

Mesék és mítoszok felnőtteknek

Közkívánatra idén is: A világ népeinek mese- és mítoszkincseiből szemezgetünk.

Felolvasások, beszélgetések, értelmezések.

ESTI PROGRAMOK – a Fogasház szervezésében

Részletek: <http://www.fogashaz.hu> ▪ <https://www.facebook.com/fogashaz>

2014. MÁJUS 17. SZOMBAT

Programjaink 13:30-kor kezdődnek. Kapunyitás: 13:00-kor.

Az **Udvar** szép időben **nyitott**, rossz időben **fedett**.

Szombat 13:30–15:15 •• Kék terem (emelet)

Táplálkozás és hagyomány

Előadás, vetítés és tárgybemutató

Hagyományok és étkezés a kalmük kultúrában. Táplálkozási trendek, divatos irányzatok és azok élettani, történeti alapjai. Táplálkozással kapcsolatos tárgyak és használatuk változása. Húsevés a természeti népeknél és a modern világban.

Mennyire hatják át a táplálkozási szokásokat a hagyományok? Mennyiben és milyen mértékben változnak, és mit eredményeznek a változások? Van-e, kell-e „visszaút”? Milyen irányvonalak rajzolódnak ki? Mit jelent a „fúziós konyha” a mindennapokban?

Közreműködik: Papdeákné Javanova Dzsemma (Többkultúrájú Családok Egyesülete) tkcse.weebly.com
Sütő Krisztina (Comitas Pedagógiai-Antropológiai Közhasznú Egyesület) www.comitas.hu

Szombat 14:00–15:30 •• Moziterem (földszint)

A kereszténység arcai

Antropológusok és néprajzkutatók mesélnek ismert és kevésbé ismert rítusokról, szokásokról, és elemzik azokat – másképp. Utánajárunk, miként változnak a keresztény hagyományok térben és időben. Szó lesz mexikói, örmény és magyar hagyományokról, kezdve a XIX. századtól napjainkig, és betekintést nyerünk a római, a görög katolikus, a református és az ortodox népi szertartásokba.

Résztevők: Bednárík János, Kirzsa Fruzsina, Lackó Gabriella, Schiller Katalin, Szabad Boglárka – az ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola Európai Etnológia Program doktoranduszai.
Moderátor: Schiller Katalin.

Szombat 13:30–19:00 •• Alkotóműhely (Udvar + Zöld terem, földszint)

Kézműves műhelyek, interaktív művészeti foglalkozások [Részletek: >> 19. old.](#)

Délután Mosolyfestés textilre, papírra és arcra a Mosolyfestőkkel

A kisebbeknek **egyedi színezőket** és **arcfestést** készítünk. A nagyobbak **100% pamut bevásárlószatyorra** előrajzolt **mandalát festhetnek**, amit szabadon haza is vihetnek és használhatnak.

A **Mosolyfestők** egy különleges nonprofit szerveződés: olyan intézményekben festenek, dekorálnak falakat, ahol gyermekekkel foglalkoznak, viszont anyagi forrásuk nincs egy számukra kellemesebb, barátságosabb környezetet kialakítására. Ismerd meg őket: <http://www.fesst.hu>
<https://www.facebook.com/pages/Mosolyfestők/135408286640085>

Egész délután – a Játéksarokban (földszint)

Népek játékaik – kicsiknek és nagyoknak ■ **Népek meséi és mítoszai**

Kiállítások •• a Fogasház több pontján

Szombat 14:00–17:00 -- LÄRM | fekete terem (emelet)

JátékosLét a Mindennapokban

A „JátékosLét a Mindennapokban” Program egy olyan új típusú kezdeményezés, amelyben a **JátékosLét Kutatóközpont** segítségével egymásra találhatnak a különböző online és offline játékosok, megismerhetik egymás sajátos játékkultúráját, és a hazai játékkutatókkal és szakemberekkel is közösen, együttgondolkodva beszélhetik át az őket érintő kutatások eredményeit, tapasztalatait. Az eseményen – néhány példa bemutatása mellett – beszélgetünk a sokszereplős online játékok (pl. MMORPG online szerepjátékok, MMORTS online stratégiai játékok) és offline játékok (főleg hagyományos szerepjátékok) aktuális helyzetéről, jövőjéről, és persze játszunk is!

A „JátékosLét a Mindennapokban” című program egyszerre lesz informatív, játékos és interaktív, ahol a rövid előadások között mindig lesz valami érdekes esemény.

14.00: A JátékosLét Kutatóközpontról és a játékosításról

A nemrég megalapított JátékosLét Kutatóközpont célkitűzéseinek bemutatása, rövid előadások a játékosítás (**gamification**) különböző területeiről. Moderátor: Lippai Edit.

- Fromann Richárd, Obreczán Tamás: a játékosításról szűkebb és tágabb értelemben
- Voglné Nagy Zsuzsanna: Mese és varázslat a nevelési-oktatási folyamatban
- Damsa Andrei, Lippai Edit: Oktatás játékos szemmel

15.00: Játsszunk! Bevezetés a LEGO-sztikába – Interaktív gyártás szimulációs tréning

A program célja egy komplex gyártási folyamat részletes bemutatása, ahol 4 résztvevő és 4 megfigyelő dolgozik egy termék elkészítésén. A játékosok feladata – a termék hibátlan elkészítésén túl – a gyártási folyamat optimalizálása, újrastrukturálása, valamint saját és társaik munkájának értékelése. A tréning során a résztvevők élménypedagógiai eszközök felhasználásával, tapasztalati tanulással és pszichomotoros készségeik fejlesztésével sajátítják el alapvető logisztikai folyamatok működését, valamint a hatékony csapatmunka és a szervezeti szintek közötti kommunikáció fontosságát.

- Közreműködik: Bajor Péter és Fejes Csilla (Széchenyi István Egyetem).

15.20: Mit lehet tudni a sokszereplős online játékokról (MMOG)?

Játékkutatók és játékos klánvezérek izgalmas bemutatója a különböző, interneten játszható stratégiai- és szerepjátékokról. Moderátor: Tangl Edit.

- **World of Warcraft: szétválaszt vagy összehoz?**
Mizda Roland (a WoW-Hungary szerkesztője)
- **Utazzunk együtt online az űrhajós játékok világába!**
Varga Andrea és Török Ádám (az EVE Online első magyar rajongói oldalának főszerkesztői)
- **Egy online játék bemutatása és beszélgetés az ebben szerzett tapasztalatokról**
Horváth Zoltán (az eMaffia online szerepjáték alapítója, fejlesztője és vezetője)

Ezt követően újra **játék** – gyors **kvíz**-kérdések az elhangzottakról.

16.00: Hol a helye a mai világban az asztali szerepjátéknak?

Mit tud nyújtani a netgenerációnak egy asztali szerepjáték (RPG) vagy egy élő szerepjáték (LARP)? Játékkutatók és játékszervezők érdekesítő **bemutatója** a hagyományos szerepjátékokról. Utána játék. Moderátor: Obreczán Tamás.

- **Szerepjáték és kultúra:** a szerepjáték gyakorlati alkalmazásai | Ferenczi László (Orihalkon Társaság)
- **M.A.G.U.S. – változások a szerepjátékos közösségben** | Balázs Attila (Lunir Kft.)
- **Élő szerepjátékokról (LARP)** | Urszán Tamás (Orihalkon Társaság)

16.40: Játsszunk újra! Csináljunk gépet! – szituációs játék, **live performance** (Bajor Péter, Fejes Csilla)

16.55: A LEGO-sztika játék **eredményhirdetése**, búcsú gondolatok

A program főszervezője, koordinátora:

Fromann Richárd (szociológus, onlinejáték-kutató, a JátékosLét Kutatóközpont vezetője)

<http://www.jatekoslet.hu> <https://www.facebook.com/jatekkutatás>

Szombat 14:00–15:30 -- Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

Ezer lépés vallások bölcsőjében: Izrael

Egy élhető és fantasztikus adottságokkal rendelkező ország, melynek geológiai formációi, éghajlata és történelme szorosan összefügg a mai élettel, tradíciókkal.

S. Varga Ilona fotográfus (*ALion fotó*) szemével láthatunk egy olyan világot, amelyről annyi ellentmondás terjed. Az előadás képsorai e világ néha megközelíthetetlen részeibe is bepillantást engednek.

www.alionphoto.com ▪ www.alionfoto.hu ▪ www.flickr.com/a_lion ▪ <http://500px.com/ALionPhoto>

„Ősi civilizációk nyomain jár, aki ma Izraelbe látogat. Több ezer éves világok köszönnek vissza a kövekből, falakból, romokból, szokásokból, emberi arcokból. A Föld egyik leglátogatottabb országa a figyelmesen járó-keelő emberekből hibetetlen érzéseket vált ki. Hol a rómaiak történelmének szelét érezhetjük, hol az öreg zsidó pátriárkák világának mára teljesen anakronisztikus szokásait láthatjuk, hódítók és leigázottak egykori küzdelmének nyomokban fennmaradó világát, itt-ott műeszközök szólnak, s a mecsetek előtt hajlonganak híveik, másutt rabbik sietnek jeshivákba, néhol katonákat látunk fegyverrel és imaszalaggal. Keveredik a héber, az irit, a jüddis az oroszul, az arab nyelvek furcsa torokhangjaival, német és angol szavakkal. Sőt, olykor magyar szófoszlányokat is hallhatunk. Jól láthatjuk itt, hogy mennyiféle ösvényen mennek fel az emberek a szakralitás hegyére, hogy az „egy istent” megtalálják. Zsidók, muszlimok, keresztények, ortodox keresztények, drúzok, a Babá'i vallás követői, mind megtalálják e kis területen a maguk útját Istenükhöz. Egyes utcák tárva-nyitva vannak a turisták előtt, egyes utcák, olykor egész negyedek pedig szinte érintetlenek. Egy különös ország, ahol a háztetön lévő víztároló hengerek színéről lehet következtetni, zsidók vagy arabok lakják-e a házat, a negyedet. Ahol az antik és az ultramodern minden anakronizmus nélkül él együtt, szinte egymásért. Felbecsülhetetlen értékű ókori emlékeket őriznek a hegyvidékek, sivatagok, tengerpartok és fennsíkok. Az ország kicsi, de több éghajlati tényező is egyszerre megélhető itt néhány órák utazás során. Az emberek – a média által tálatl közhiedelemmel ellentétben – roppant barátságosak, s még az oly zárt közösségek ortodox zsidó lakossága is tud nevetni, élni, boldog lenni. Az utcák hibetetlen eklektikus képet mutatnak, az emberek színesek, sokjélék, s mint a déli népek általában, olykor hangosak, zajosak, néhol pedig a harsányság keveredik a suttogással, a halk beszéddel, a kímért hangú, monoton olvasással, kántálással. A táj – ahogy mondják, bibliai – változatossága fantasztikus formációkat sejtet, a sivatagtól a gazdagon termő ligetekig.”

Szombat 15:15–16:45 -- Narancs terem (földszint)

Könyvbemutatók és beszélgetések – multidiszciplináris megközelítések

 A kultúra rejtelméi   **Sámán sámán hátán** (a kortárs pogányság elemzéséről)

Szombat 15:30–16:00 -- Moziterem (földszint)

A mindennapok vallásossága a kisegyházakhoz és új vallási mozgalmakhoz tartozók körében: egy erdélyi kistérség példája

„... má mind a szektásokhoz álltok, azak összetartanak, úribb emberek (...)”

Előadó: **Simon Zoltán** kulturális antropológus.

„Előadásomban a kisegyházi tagok, illetve az új vallási mozgalmakhoz tartozók mindennapi vallásosságát mutatom be az Alsó-Nyárárdmente lokális közösségén keresztül. A felekezeti tagok vallási életét a romániai rendszerváltás és az azt követő időszak vallási-társadalmi jelenségeinek megváltozásával hozom összefüggésbe. A térség recens és jelenleg is folyamatosan változó, alakuló vallási-társadalmi jelenségeinek (át)változásait szintézisbe állítom a református egyházközösségek társadalmi (intézményi) aspektusainál.

A kisegyházak, illetve az új vallási mozgalmak helyi társadalomformáló ereje a térség vallási életében is tapasztalható szimbolikus elhatárolódási formák elemzése nélkül nem érthető meg. Továbbá a „szekta”, „szektások” fogalmak köré tömörülő stigmatizációs gyakorlatokat igyekszem úgy feloldani, hogy ne pusztán a többségi reformátusság társadalmi előítéletére reflektáljak a fogalom kapcsán. A helyi vallási közbeszédben használatos „szekta” fogalmat úgy devalválom, hogy ezzel egy időben választ adjak az új vallási mozgalmak társadalmi attribútumaira.

Az Alsó-Nyárárdmente településeinek vallási életét több mint egy évtizede kutatom. A vallási közösségek viszonyrendszerét ezúttal valójában az eltérő történelmi gyökerekkel, „hitekkel”, alkalmazkodási stratégiákkal, illetve az eltérő vallási-etnikus identitásmezőkkel rendelkező közösségek példáján keresztül igyekszem bemutatni. Célom, hogy előadásomat felruházzam olyan „elbeszélés módokkal”, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy jobban megértsük napjaink keresztény vallási közösségeinek konfliktusrendezési gyakorlatait, társadalmi egyensúly- és értékrend-teremtő képességeit.”

Szombat 15:30–17:15 -- Kék terem (emelet)

„Így kutatunk mi”

Antropológus jelenlét palesztin keresztények, mexikói indiánok és magyarországi cigányok körében

Az „Így kutatunk mi” szemináriumok hangulatát idéző beszélgetés gyakorló antropológusok részvételével. Három különböző terep, de azonos módszertan: kulturális antropológiai résztvevő megfigyelés. A kutatók először egymást követően, majd egymásra reflektálva mesélnek terepmunkájukról, a kutatás egyes fázisairól, módszertanról, etikai kérdésekről, személyes élményekről...

Résztvevők: Bisztrai Márton, Schiller Katalin, Bakó Boglárka. Szervező/moderátor: Pálos Dóra.

Szombat 15:45–17:45 -- Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

Pszichoszomatikus rendszerek, szomatopszichológiai folyamatok

A szekció célja a közönség elé tárni a pszichoszomatikus betegségértelmezés egyes rendszereit, melyek párhuzamot vonnak a gondolkodás, illetve lelki folyamatok és bizonyos szervek, testrészek, betegségtípusok között. Az előadások a tudat és a test kölcsönhatásait, egymásra ható folyamatait értelmezik. Mit „üzen” a betegségünk? Mit tettek a régi kínai bölcsek a stressz ellen? Hogyan készített a Bechterew-kór, hogy bízzak életem történéseiben? Hogyan tudjuk átírni testtudati munkával mentális tartalmainkat, szimbólumainkat, jellegzetes kapcsolódási mintázatainkat? Meghívott szakértőink kifejtik a betegségek világképük szerinti szimbólumrendszerét. Az előadásokat kerekasztal-beszélgetés követi.

Résztvevők: Fuferenda Pál, Korbai Hajnal, Molnár Emese, Dr. Oravecz Márk, Zörgő Szilvia.

Bevezető:

Zörgő Szilvia (kulturális antropológus): **Embodiment – a testet öltött kultúra**

Előadások:

Gendlin-féle fókuszolás

Molnár Emese (pszichológus, fókusz-tréner, pszicho-szomatoterapeuta): **Fókuszolás: Testi tudatosság, testi bölcsesség**

A módszer a testi tudatosságra épít. Arra a felismerésre, hogy problémáinkra, elakadásainkra és betegségeinkre testi-zsigeri szinten tudjuk a választ, illetve a fejlődéshez/gyógyuláshoz vezető utat. A testünkkel való kommunikáció lehetővé teszi, hogy a betegség, az elraktározott fájdalom kiszabadulhasson, oldódjon, és jobban érezzük magunkat a bőrünkben. A testünkkel való nyitott, elfogadó és tudatos kapcsolat segítségével rátalálhatunk problémáink tudattalanba süllyedt gyökereire, és felébreszthetjük a szervezetünk mélyén lévő természetes gyógyító, egyensúlyteremtő, regeneráló erőt.

Reiki

Fuferenda Pál (reiki mester): **Reiki – önmagunkhoz vezető belső út**

Az integráció mint a harmóniateremtés eszköze.

Hagyományos kínai orvoslás

Dr. Oravecz Márk (hagyományos kínai orvos, akupunktőr): **Érzelmek és az egészség a kínai orvoslásban**

Hogyan látja a több ezer éves kínai orvoslás a gondolataink, érzelmeink szerepét egészségünk megőrzésében és a betegségek kialakulásában? Milyen hasznos módszereket tanulhatunk a lelki egészség megőrzésére a kínai orvoslástól?

Pszichodinamikus mozgás- és táncterápia

Korbai Hajnal (pszichológus, kulturális antropológus, pszichodinamikus mozgás- és táncterápiás csoportvezető): **Testtudat és szimbólumok**

A megtestesült elme hipotézis és a metaforaelmélet jelentősége a pszichodinamikus mozgás- és táncterápiában. Hogyan segíthet a testtudati munka az emberi elme szimbólumainak megváltoztatásában?

Szombat 16:00–16:30 -- Zöld terem (földszint)

Hora táncház

A horát izraeli néptáncként ismerik szerte a világon. Az idők során sok elemet vett át a különböző népek tánc kultúrájából is: jemeni, marokkói, etióp, török, görög, sőt még orosz elemekkel, stílusjegyekkel is gazdagodott. Legjellemzőbb formája a körtánc, de napjainkban kedveltek a sortáncok és a körben táncolt páros táncok is. Mindenkinek ajánljuk! Akinek kedve van, jöjjön el és próbálja ki!

Közreműködik: Surányi Anna.

Szombat 16:30–17:45 -- Moziterem, kiállítóter (földszint)

Társadalom és művészet

Előadások, bemutatók.

Tóth Eszter: Az outsider art társadalmi vonatkozásai

A társadalom peremén élők művészetének megközelítési lehetőségei

Az outsider art a XX. század második felétől a kortárs képzőművészet élénk, kiegészítő eleme. Társadalmilag és kulturálisan is „kívülálló” alkotók és a társadalom sérülékeny csoportjaihoz tartozó személyek lenyűgöző, faragatlan művei.

Az outsider art művészeti-kulturális, egészségügyi és szociális területek találkozási pontja, metszete. Megmutatja, hogy az izolált élethelyzetek az alkotás egészen más perspektíváit nyitják meg. E művek érzékenységgel képesek intenzív érzelmi viszonyt megteremteni a közönséggel is. Előadásomban holisztikus szempontok szerint vizsgálom a társadalom peremén élők művészetét, megközelítési lehetőségeit, kiemelten fókuszálva a társadalmi kontextusra és a befogadói attitűdökre.

Csatlós Judit: Együttműködés és részvétel a kortárs művészetben

Előadásomban együttműködésen és részvételen alapuló kortárs művészeti gyakorlatokat mutatok be. Értelmezésem szerint ezek a kezdeményezések a művészet lehetséges társadalmi szerepét a demokrácia és a részvételi kultúra viszonyában határozzák meg.

Szombat 17:30–18:30 -- LÄRM | fekete terem (emelet)

Digitális addikció: újabb drog a gyerekeknek?

A különböző média- és digitális eszközök mindennapjainkba történő rohamos betüremkedése – a tudatmódosító szerek használatán túl – újabb kihívást jelentenek a fiatal generációknak. A túlzott média- és digitális eszközhasználat egészségügyi és pszichés előzményeinek és következményeinek, valamint szociológiai kontextusának megértése közelebb vihet bennünket a jelenség megértéséhez és releváns, reális megoldások kidolgozásához. A program célja pontosan ez: tudományos kutatások adataira épülő kötetlen beszélgetésre várunk mindenkit – akár családosoakat, akár család nélkülieket.

Okos telefonosok és ipad-esek ne kíméljenek!

A beszélgetést vezeti: Márványkövi Ferenc szociológus.

Szombat 17:30–18:30 -- Kék terem (emelet)

Fenntartható halászat

Egyensúlyba hozhatók-e a környezeti–társadalmi–gazdasági érdekek?

Stratégiai játék a források fenntarthatóságának jelentőségéről

Érzékenyítő workshop a globális nevelésről.

A workshop a résztvevők aktivitására épül. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Közreműködik: Nagy Balázs (Anthropolis). <http://www.anthropolis.hu>

Jelentkezés a workshopra:

- **Előzetesen** e-mailben (szimbiozisnapok@freemail.hu).
- A helyszínen, a **fesztivál alatt** a még fennmaradó helyekre lehet jelentkezni az **Infopultnál**.

Szombat 18:00–19:30 -- Moziterem (földszint)

„Kurátori” szótár a kortárs képzőművészetről – nem csak kurátoroknak

Vetített képes beszámoló és beszélgetés

Bemutatói mód, diszkurzivitás, együttműködésen alapuló művészeti gyakorlatok, fehér kocka, interpretáció, kiállított kultúrák, kurátori szemlélet, oktatási fordulat, performatív kurátori gyakorlatok, részvételen alapuló művészeti gyakorlatok, szerzőség, új muzeológia – szavak egy online szótárból. De mit jelentenek?

A beszélgetésben a 2012-ben, a tranzit.hu keretein belül elindult kollektív művészeti-kutatási projektet, az angol-magyar nyelvű „Kurátori gyakorlat és diszkurzus szótárát” (<http://tranzit.org/curatorialdictionary/>), illetve a projekt által felvetett dilemmákat mutatják be kutatócsoport tagjai.

A projekt az 1990-es évek óta folyamatosan bővülő nemzetközi művészeti diszkurzusban leggyakrabban használt, ám korántsem egyértelmű fogalmak értelmezésére tesz kísérletet. A szótár-projekt bemutatása közben olyan kérdések is szóba kerülnek, mint: Mi a kurátor szerepe a kortárs művészetben? Mi a különbség a kurátori gyakorlat és a kurátori diszkurzus között? Importálhatunk-e egy angol nyelvű, globális diszkurzust magyar nyelvre? Ha igen, hogyan? A magyarországi, illetve a szélesebb régió művészeti gyakorlatai hogyan viszonyulnak a globális diszkurzushoz? Lehet-e ma még szótárat írni?

Az öttagú munkacsoport tagjai a kortárs művészet, a kurátori munka, a vizuális kultúra, az etnográfia és az oktatás területén aktív szakemberek Magyarországon: Beöthy Balázs, Erőss Nikolett, Frazon Zsófia, Lázár Eszter, Szakács Eszter.

A beszélgetés résztvevői a projekt-munkacsoport tagjai közül: Frazon Zsófia, etnográfus; Lázár Eszter, kurátor és Szakács Eszter, kurátor, a szótár szerkesztője.

Szombat 18:00–19:00 -- Fogaskerti nagyterem (a Fogaskertben, hátul)

Terepmunka mexikói bábák körében – Mihályfi Márta előadása

„Az asszonyok nem bíznak magukban, mert mostanában elvesztettük a nőiségünk értékének tudatosítását... Mi nők alulértékeljük magunkat, mert nem éljük meg a tudatosság pillanatait... Mikor egy nő szül, én is vele együtt szülök, mert a szülő nő és a baba spirituális energiája egységbe kerülnek. Ez a bábai felelősségünk és megállapodásunk a közösségünk felé.” (Enriquita Contreras, hagyományos zapoték bábaasszony)

„A mexikói bábák társadalma igen sajátos, összetett világ. A bábákat többféle csoportba sorolhatjuk képzettségük, szakmai tudásuk, munkájuk során alkalmazott módszereik és az egészségügyi rendszerben elfoglalt helyük alapján. Az utóbbi évtizedekben Mexikóban az otthonszüléseken tevékenykedő hagyományos és alternatív bábák munkalehetőségeit, a szülések során alkalmazott hagyományos vagy alternatív módszereit számos új rendelet, szabályzat korlátozza és akadályozza. Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb szerepet kap Mexikó indiánok lakta közösségeiben is a nyugati mintájú szülészeti ellátás.

Az előadás során betekintést nyerhetünk ebbe a sajátos helyzetbe, feltéve a kérdést, hogy a modern világ keretei között van-e létjogosultsága a hagyományos gyógyító bábaasszonyok módszereinek és szemléletének. Ellátogatunk mexikói születésházákba, bábaiskolákba és az Emberséges Szülésért Mozgalom munkáját megismerve szó lesz a bábák társadalmi szerepéről, megítéléséről és a jelenlegi egészségügyi rendszerben elfoglalt helyéről. A mexikói terepmunka érdekessége, hogy nem csupán kutatóként, hanem szülést kísérő dúlaként is támogathattam a mexikói bábák munkáját, számos hazánkban is alkalmazható hagyományos technikát elsajátítva a gyógyító asszonyoktól.” (Mihályfi Márta, néprajzkutató, dúla)

Szombat 18:45–19:45 - Kék terem (emelet)

Mindenkinek van egy filmje

Digitális történetmesélés: oktatás – önismeret – önkifejezés

Mindannyian szeretjük a történeteket. Mindannyian vágyunk arra, hogy valamilyen nyomot hagyjunk a jövő számára. Mindenki megbújik egy ki nem mondott, eltemetett történet.

A digitális történetmeséléssel bárki megtalálhatja a saját hangját, a saját történetét.

A digitális történetmesélés módszertanának bemutatója különböző célokkal készült kisfilmek segítségével. Közreműködik: Bán Dávid és Nagy Balázs (Anthropolis).

<http://www.storycenter.hu> <http://www.anthropolis.hu>

Szombat 18:45–20:00 - LÄRM | fekete terem (emelet)

Az információ kritikája

Előadás és beszélgetés az információs társadalomról a kritikai elméletek megközelítésében

Előadó: Dr. Sik Domonkos filozófus, szociológus.

Az előadásban elsősorban Scott Lash elmélete alapján arra teszek kísérletet, hogy az információs társadalom kihívásait és lehetőségeit a kritikai elméletek perspektívájából áttekintsem, külön kitérve a hazai trendekre.

Az elméletről bővebben: http://communicatio.hu/jelkep/2013/3_4/sik_domonkos.htm

Szombat 19:40–20:30 - Moziterem (földszint)

Experience Balkan ■ Üdv Koszovóban

Filmvetítés és beszélgetés. *Alighanem az első interkulti roadmovie Koszovóról*

Sokakban Koszovó még mindig háború sújtotta, nemzetiségi konfliktusokkal terhelt, veszélyes helyként él. Ők bizonyára még nem önkénteskedtek Pristina melletti roma-ashkáli-egyiptomi telepen, nem kirándultak albánokkal közösen szerb kolostorban, nem kávéztak Prizren folyóparti kávéházi teraszain, nem mászták meg a fellegvárat, nem korzóztak a nyüzsgő, mediterrán hangulatú utcákon. Ma még alig fordul meg ott néhány utazó.

Egy kisbuszra való társaság vágott neki az apró balkáni országnak 2011 őszén. Útjukat végig is filmezték és blogolták, így született meg ez a különleges „interkulti útifilm”, melyben átélhető a gasztronómiai, vallási és kulturális sokféleség, a vidámság és a mediterrán hangulat, mindaz, ami nem jutna erről a szóról először eszünkbe: Koszovó.

Közreműködik: Pálincás Attila filmes és Szikra Csaba interkulturális tréner (*Experience Balkan Team*).

<https://www.facebook.com/tour.balkan> <http://experiencebalkan.com>

ESTI PROGRAMOK – a Fogasház szervezésében

Részletek: <http://www.fogashaz.hu> ■ <https://www.facebook.com/fogashaz>

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

KIÁLLÍTÁSOK

Kisközösségek Átalakulásban – a Védegylet Egyesület kiállítása

Gyermekek a nemzetközi fejlesztésben – a milleniumi fejlesztési célok gyermekszemmel

– a kiállítás a DemNet V4Aid projektje keretében valósul meg

Kiállítás Fekete Sándor amatőr fotográfus munkáiból az 1930-as, 1940-es évekből

– a *regifotok.hu* gondozásában

ALKOTÓMŰHELYEK

Kézműves programok, művészeti foglalkozások kicsiknek és nagyoknak.

| Textilfestés | VilágFAlu | Ember-térkép, bodyart | Mítoszok feldolgozása | Body-writing |
Növényültetés | Recycling alkotóműhely >>> Vegyes technikák, interaktív művészeti foglalkozások

JÁTÉKSAROK

Gyermekprogramok, kreatív foglalkozások

Népek játékaik – mindenkinek

Népek meséi és mítoszai

Pingpong és csocsó

Táncprogram – szombat 16:00 óra – Zöld terem

Hora táncház

Közreműködik: *Surányi Anna*.

ESTI PROGRAMOK – a Fogasház szervezésében

Zenei programok, vizuális élmények.

ÉTELEK – ÍTAL

KERTHELYISÉG (Fogaskert) és UDVAR (Fogasház)

KÖNYVES STAND bemutatókkal és FOLYÓIRATOLVASÓ

INFOPULT – a bejáratnál.

KIÁLLÍTÁSOK

Kisközösségek Átalakulásban – Narancs terem, Udvar | LÄRM lépcső

Érdekel, hogy magyarországi közösségi kezdeményezések hol vannak, milyen tapasztalatok gyűltek össze, hogyan működnek? Látni szeretnéd, kik ők? Nézd meg a Végegylet *Kisközösségek Átalakulásban* plakátsorozatát!

Azon gondolkodsz, hogyan erősítheted a helyi piaci kezdeményezést, hogyan termelhetsz saját vagy közösségi kertben bioöldséget, hogyan csökkentheted a fosszilis energiafüggőségedet, hogyan segítheted az önszerveződést, az összetartóbb helyi közösségi életet? – Kiállításunkon olyan kezdeményezésekkel ismerkedhetsz meg, olyan tapasztalatokat gyűjthetsz, amelyek Neked és közösségednek is segíthetnek. **Inspiráldj a plakátokról!**

Látogass el Facebook oldalunkra, ahol még több közösséggel találkozhatasz:

<https://www.facebook.com/KKAKiskozossegekatalakulasban>

Gyermekek a nemzetközi fejlesztésben

A millenniumi fejlesztési célok gyermekszemmel – Narancs terem

Öt magyar és három, hazánkban működő nemzetközi iskola 230 diákjának közreműködésével a DemNet Alapítvány 2013. december elején útjára indította a „Gyermekek a nemzetközi fejlesztésben – a Millenniumi Fejlesztési Célok Gyermekszempellel” című kiállítását.

A *Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány* (DemNet) V4Aid projektje keretében elkészült alkotásoknak 2014. május 16-án a Szimbiózis fesztivál ad otthont.

A kiállítás partnere volt az *UNICEF Magyar Bizottság Alapítvány* szakértő közreműködésével és támogatással, képek felajánlásával, illetve a *Vizuális Világ Alapítvány* a projekt művészeti vezetésével és a szervezéssel.

<http://www.demnet.hu>

Fekete Sándor fotográfiái az 1930-as, '40-es évekből – Moziterem, kiállítótér

Fekete Sándor fotós hagyatékának egy része került hozzánk. Közép formátumú, 6x6, 6x9 cm-es negatívok az 1930-as évek végétől, 1940-es évek elejétől.

Fekete Sándor színes egyéniség volt, a hódmezővásárhelyi puszták tanyavilágában gazdálkodott, próbált lépést tartani a korszakra jellemző változásokkal. Újszerű dolgokba kezdett: gyöngytyúkot tenyésztett, téglákat égettetett. Részt vett a Hangya Szövetkezet helyi kiépítésében, szervezte a helyi evangélikus közösség munkáját, segítette annak erősödését. Nem melleleg jó kezű, igényesen komponáló amatőr fotográfusként fontosnak tartotta megörökíteni mindazokat az eseményeket, változásokat, melyek szűkebb környezetében végbementek, melyekben ő maga is tevélegesen rész kívánt venni és részt vehetett. A '30-as évek lenyűgöző szociografikus irodalmának témái jelennek meg hasonlóan lenyűgöző képeink!

A kiállítás ötletadója és rendezője: Hajnal László Endre (*Régi Fotók*)

<http://www.regifotok.hu>

Az Alkotóműhely kiállítása – pénteken és szombaton 18:30 után a Zöld teremben

Kiállítás a nap folyamán elkészült munkákból.

ALKOTÓMŰHELYEK

Vegyes technikák, interaktív művészeti foglalkozások

Május 16. PÉNTEK

A **nap folyamán** folyamatosan lehetőség van **szabad alkotásra**, népmesék, **mítoszok feldolgozására**, bibliai kifestőre és **recycling művek** készítésére.

14:00-15:30 > VilágFAlu

VilágFAlu óriásfestményének elkészítése képzőművészeti technikákkal.

Ami adott: 1 földgömb és 1 fa. Amit együtt teszünk hozzá: felfedezés és közös alkotás a különböző kultúrák sokszínűségében. Fókuszban a migráció.

Délután > SZIMBIÓZIS társasjátékot készítünk! ☺

15:30-17:30 > Textilfestés

- **Hozzatok** festhető, batikolható **anyagot, ruhadarabot!**

17:30-19:00 > Recycling művek alkotása >>> Alkoss újra! ☺

- > **Növényültetés** >>> Ütess újra! ☺

Sikeres tavaszi növényültetési akciónkat közkívánatra idén is megismételjük.

18:30/19:00-tól > Kiállítás az elkészült alkotásokból

Május 17. SZOMBAT

A **nap folyamán** folyamatosan lehetőség van **szabad alkotásra**, népmesék, **mítoszok** feldolgozására, kifestőre, **virágcserepek** díszítésére és **recycling művek** készítésére.

Lesz **mosolyfestés** textilen, papíron és arcon a [Mosolyfestőkkel](#).

13:30-14:30 > Mitől egészséges az ember?

Ember-nagyságú kollázs készítése.

Különböző technikákkal közösen megalkotjuk „az egészséges embert”.

Mit jelent számunkra az egészség? Hogyan tudjuk ezt megjeleníteni a művészeteken keresztül?

14:30-16:00 > Kortárs képzőművészet, outsider art és mi

Közös gondolkodás és alkotás. Mi hogyan reflektálunk a művészetekre?

14:30-16:00 > Textilfestés

- **Hozzatok** festhető, batikolható **anyagot, ruhadarabot!**

16:00-17:30 > Recycling művek alkotása >>> Alkoss újra! ☺

- > **Növényültetés** >>> Ültess újra! ☺

17:30-19:00 > SZIMBIÓZIS társasjáték! >>> Közös alkotás és közös játék!

17:30-19:00 > Szimbiózis-montázs

Közös festmény(ek), montázs(ok) készítése a két nap eseményeit felidézve.

18:30/19:00-tól > Kiállítás az elkészült alkotásokból

Az alkotóműhely koordinátorai: Barcza Ildikó, Keserű Júlia, Tóth Eszter.

JÁTÉK- ÉS MESESAROK

Játéksarok

A világ népeinek kedvelt játécai   Foglalkozások kicsiknek és nagyoknak
Táblás játékok
Kreatív programok
Kipróbáljuk az Alkotóműhelyben közösen készített SZIMBIÓZIS társasjátékot is! 😊
Esténként pingpong és csocsó

Népek meséi és mítoszai

1. Keleti mesék
2. Tibeti, lett, litván, örmény, indiai, japán, kínai, cigány, indián, afrikai, örmény és más népek meséi, mítoszai
3. Teremtéstörténetek
4. Mesék, mítoszok, szimbólumok

Helyszín: délután a Játéksarok, esténként a Társalgó (felnőtteknek).

Szervezők, közreműködők:

Petró Tímea, Steiner Noémi, Szabó Anikó, Vég Zsuzsanna, Kírzsa Fruzsina, Simon András, Szász Antónia, Török Lejla és a Comitas Egyesület.

MIGRÁCIÓRÓL KÖZÖSEN

Palantír Filmműhely

Péntek 14:00–15:45 - Kék terem (emelet)

Dokumentumfilmek bevándorlókról – vetítés, majd beszélgetés az alkotókkal és a szereplőkkel

A *Palantír Film Vizualis Antropológiai Alapítvány* célja a dokumentumfilm társadalmi hasznosításának növelése, a kultúrák sokszínűségének bemutatása és egy tudatosabb dokumentumfilm-fogyasztói attitűd kialakítása.

A Palantír Film Alapítvány műhelyében 4 rövidfilm készült az Európai Unió *Európai Integrációs Alap* támogatásával. A dokumentumfilmek magyarországi migráns vagy migráns háttérű fiatalok életérzéseit, integrációs problémáit mutatják be: az eltérő nyelvi, vallási, kulturális gyökerekből adódó másságot, a beilleszkedés nehézségeit vagy sikereit, az identitás változását. Az *Idegének a kertemben* projekt célja, hogy hatást gyakoroljon a magyar társadalom tagjaira annak érdekében, hogy nyitottságukat növelje a harmadik országból érkező bevándorlók integrációs helyzeteinek megértéséhez és kezeléséhez. Az elkészült dokumentumfilmek szerethető, egyéni, hús-vér főhősökkel kiváló eszközei legyenek a toleranciára nevelésnek, az előítéletek és a negatív diszkrimináció elleni küzdelemnek.

<http://www.idegenekakertemben.hu>

<http://www.palantirfilm.hu>

FILMEK:

Lili (22') | Nagy István (vágó, rendező), Ruszkaai Nóra (rendező) 2012–2013

A film főszereplője a Kelet-Magyarországon élő 20 éves, egzotikus szépségű Lili, aki tipikus mai fiatal: saját online csatornája és identitása van, világhíre a közösségi oldalakon keresztül is jól követhető. Egy tetováló szalonban dolgozik, mindemellett „rá van kattantva” az animációra és a magyar irodalomra. A második generációs, kínai származású Lili édesanyjával és két testvérrel él Miskolcon. Édesapja kínai, nagyon ritkán találkoznak, ezért kapcsolatuk szinte teljesen a virtuális térbe helyeződött át. Bár kommunikációjuk a nyelvi akadályok miatt olykor nehézkes, az online környezet egész más dimenziókat nyit meg számukra. Kettőjük kapcsolata fontos univerzális üzenetet hordoz: mi az, ami a fizikai síkon túl összeköt egy különböző kulturális közegbe szakadt családot, és hogyan tartható fenn ez a kontinenseken átívelő törekény kapcsolat? A karaktervezérelt dokumentumfilm Lili kulturális identitáskereséséről, önkifejezési stratégiáiról, valamint apjával való összetett kapcsolatáról szól, mindezt a modern kommunikációs csatornák különös kettősségét – egyszerre összekötő és elválasztó jellegét – leképező innovatív képi világban ábrázolva. Lili személyiségén keresztül mindemellett megtudunk valami fontosat is a mai 25 év alatti fiatalok kommunikációjáról, a szülő–gyerek kapcsolatáról, az identitásról és a kulturális gyökerek felszínre töréséről. Lilit fiatal felnőttként már komolyan foglalkoztatja a kérdés: meddig magyar ő és honnan, miben kínai?

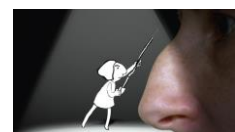
Egy napra visszamennék (9') | Egely Kati (animátor), Lakos Nóra (rendező) 2013

Hét gyerek, hét bőrönd, egy maci, egy robot és egy világító kutya.

Call Shop (13') | Málnási Csizmadia Anna (rendező), Szántó Fanni (rendező) 2013

A belvárosban, a régi áruház mögött van 30 m², ahol elfér az egész világ. Ide indul négy budapesti bevándorló fiatal, hogy „találkozzon” szeretteivel.

Én és az orrom (28') | Szemes Ziska (rendező) 2009

Ziska Svédországban született és nevelkedett, mégis sokszor kérdezték tőle, honnan származik, hiszen egyáltalán nem hasonlított a svédekre. Az „Én és az orrom” című filmben Ziska utazásra indul, hogy kiderítse, vajon ő svéd-e, hogyan lehetne svéd orra, és hogy tulajdonképpen hogyan is néz ki egy svéd orr. Utazása Koppenhágában, a családi otthonban ér véget, ahol Ziska rádöbben, ő sohasem lesz svéd vagy dán, soha nem lesz egy közülük, így a saját módján kell svédnek vagy dának lennie.

HAGYOMÁNY ÉS EMLÉKEZET

Előadások, filmvetítés és beszélgetés
az egyéni és kollektív emlékezet reprezentációjáról különböző kultúrákban

Péntek 15:00–20:00 - LÄRM | fekete terem (emelet)

„Emlékezéssel kezdődünk”, írja Derrida, mely az emlékezés aktusának önteremtő mechanizmusát jelenti a mai ember számára. A szekció vendégei arra a kérdésre keresik a választ, hogy az egyéni és kollektív emlékezet miként reprezentálódik és hagyományozódik a különböző kultúrákban, közösségekben.

Tóth Eszter Zsófia (Magyar Nemzeti Levéltár):

Tragédia az Aggteleki Cseppkőbarlangban 1964 szilveszterén

Egy esemény emlékezete és annak elbeszélései

„Styxnek a mélyéből a jövőben is oktat a példa: Éljetek érdemesen, férfiasan és nemesen”

1965. december 28-án pannonhalmi bencés diákok Pászthory Walter pap tanár vezetésével barlangtúrára indultak az Aggteleki Cseppkőbarlangba. Az ún. Styx túrát egy évvel korábban, ugyanebben az időpontban már végigjárták a lelkes barlangászfiúk tanáruk vezetésével, azonban akkor nem történt tragédia. 1966 szilveszterén azonban 3 középiskolás fiú lelte halálát a barlangászás közben. A halál hivatalos oka kihűlés volt. A pap tanár 1966 nyarán a Balatonba vitte gumicsónakkal Héthelyi Beatrixet, aki a tóban a csónakból kiszállt, közben vihar kerekedett és a lány eltűnt a pap tanár szemei előtt. Egy ideig kereste, de nem találta, majd a lány – az Ifjúsági Magazin 1966. októberi cikkének tanúsága szerint – átúsztta a viharos Balatont. A pap tanárt ezután 3 év börtönbüntetésre ítélték, melyet le is töltött. A korabeli sajtó egyházellenes propagandacélokat használta fel az esetet. Gyurkovics Tibor pedig „Isten nem szerencsejátékos” címmel drámát írt a történetből. Előadásomban az interjúzás módszertanát, a terepmunkát mutatom be részletesen.

Juhász Gergely (BCE TK):

A kollektív emlékezet rekonstrukciója az online csoportokban

Amikor egy csoport tagjai közösen múltbeli eseményeket idéznek fel, a kollektív emlékezetüket használják. Ezeket az emlékeket maga a csoport őrzi, az egyes csoporttagok csak részben. Ez a közös felidézés kommunikáció útján történik, így teret nyit a kommunikációtudományi vizsgálódásnak. Ha ugyanez a csoport a közös emlékfelidézést az online térben hajtja végre, különbségek mutatkoznak majd az emlékek rekonstruálásának hatékonyságában és módjában. Előadásomban a kollektív emlékezettel, annak értelmezéseivel és mai felhasználhatóságával szeretnék foglalkozni.

Síklaki István (BCE TK):

Memóriaháború

Az előadás azokat a heves vitákat helyezi előtérbe, amelyek az 1990-es években zajlottak a körül, hogy nők által felnőtt korukban terapeuta vagy pap segítségével visszaidézett, újra visszanyert molesztálás-emlékek vajon valódiak vagy hamisak. Az előadó ennek a témának a pszichológiai körülményaira tesz kísérletet.

Tóth Judit Gabriella (BCE TK):

„Kulák gyere ki!” Az 1950-es évek emlékezete Nyéztán

A ma már klasszikusnak számító vizuális etnográfus, Jean Rouch is hangsúlyozta az emlékezet kutatásának fontosságát és módszertani relevanciáját a kulturális antropológiában. Jelen előadás az 1950-es évek eseményeinek reprezentációjával foglalkozik egy csereháti, öregedő faluban, Nyéztán, és rámutat arra, hogy a kontextus megváltoztatása egy olyan többletcompetencia, mellyel sokkal mélyebb síkon vizsgálhatóak az önéletrajzi visszaemlékezések.

Czingel Szilvia (CENTROPA Magyarország):

Az emlékezet szakácskönyve

2007-ben egy Károly körüti bérház második emeletén flódnit sütöttek épp, amikor a süteményes receptes könyvből kis elsárgult papírdarabok hullottak ki a földre. A megfakult papírdarabok a holokauszt borzalmas örökségét rejtették. 149 emlékezetből, pár milliméteres grafitceruza hegyével, majd később egy széndarabbal, viszontagságos

körülmények közt kék színű lelevelező lapra írt ételreceptet, aminek története nem olyan rég került először a nyilvánosság elé. Őt különböző korosztályból és élethelyzetből kiragadott nő, kárpitos feleség, női kalap- és paplankészítő, családanya, Rotschild Klára szalonjának egyik legszebb manökenje...; zsidó nők, akik 1944 novemberében elindulnak egy gyalogmenetben, az óbudai téglagyárból Ausztria felé, hogy aztán az éhségtől szenvedve megírják az „emlékezet” szakácskönyvét.

András Hanga (BCE TK):

Erdélyi magyar kisebbségi nemzeti identitás a Nemzeti Összetartozás Napjának tükrében

A 2010-es országgyűlési választásokat követően kormányprogrammá tett nemzeti tematika létrehozta a Nemzeti Együttműködés Rendszerének keretét, így politikailag hangsúlyossá vált az államhatárok feletti egységes, kulturálisan összetartozó magyar nemzet összefogásának szándéka. A Nemzeti Összetartozás Napja – a trianoni békediktátum dátuma, június 4. – ennek a szándéknak a megnyilvánulása, amely a trianoni békediktátum máig feldolgozatlan következményeinek kezelésével – a döntéshozók elképzelése szerint – elősegítheti egy új nemzeti identitás kialakulását. A trianoni békekötés évfordulójára tett emléknap az emlékezetpolitika által hivatott megteremteni a kényszerközösségekké vált magyarság összetartozását. Az intézményesített „ünnepnap” a „félleg tele a pohár” szemléletet sugallja az 1920-tól folyamatosan jelenlévő „üres pohárral” szemben.

A Nemzeti Összetartozás Napja vizsgálatának fókuszában a kollektív emlékezetben élő nemzeti örökség és a kulturális emlékezet intézményesültségének (politikai szándék szerinti konstruáltságának) metszete áll. A kutatás hangsúlyos része az erdélyi magyar nyelvű online sajtó visszhangja. A megjelent cikkek elemzése által feltárhatóak azok a pontok és ellenpontok, amelyek a hétköznapi közbeszédben nem, vagy csak részben fellelhetőek. Az erdélyi magyar nyelvű online médiumok palettájából három olyan médium lett vizsgálat alá vonva, amelyek lefedik és kellő mértékben reprezentálják az erdélyi magyarság politikai palettáját, és a lehető legnagyobb mértékben visszatükrözik a magyarországi pártviszonyokat.

Tóth Gábor (ELTE BTK):

Budapest második világháborús ostromának az emlékezete

A XX. századot gyakran nevezik a traumák évszázadának; embert próbáló, sorsfordító események sorozatát élte át hazánk több egymást követő generációja is. A magyar társadalom különböző csoportjai a totális diktatúrák alatt elszenvedett traumatikus élményeik többségét elfojtani kényszerültek. Számos jelentős történelmi krízis mellett, a második világháború alatt elszenvedett tragikus események tényszerűen nem kerülhettek a nyilvánosság elé. A szocialista rendszer alatt kialakult ösztönösen társadalmi légkörben a múlt sérelmeinek kollektív feldolgozása lehetetlenné vált. A Kádár-korszak évtizedeken keresztül a feledtetés tudatos politikáját erőltette a társadalom tagjaira, mely csak az 1980-as évek végére oldódhatott fel. A XX. század megrendítő történelmi, politikai eseményei napjainkban közismertek, ám azok lélektani, társadalomlélektani, mikrotörténelmi hatásai jórészt szinte máig ismeretlenek és feldolgozatlanok. Az egykori események megismeréséhez és megértéséhez ad felbecsülhetetlen értékű forrást az élettörténetek, biográfikus történetek tudományos vizsgálata.

Az egyén által megélt történelmi tapasztalatok négy évtizedig tabunak számítottak. Az 1980-as évekre a közvetlen terror visszaszorult, folyamatosan csökkent az ideológia hatása. A rendszerváltással a közbeszéd szabadabbá, a történelmi források hozzáférhetővé váltak. A szocialista államhatalom által megmásított és agyonhallgatott történelmi események megítélése a rendszerváltással rohamos gyorsasággal kezdett átalakulni. A létrejött háborús életírásokra a néprajztudomány érdeklődése is számot tarthat.

Murai Gábor: **Pásztor** (2013)

Színes magyar dokumentumfilm. Játékidő: 77 perc.

Rendezte: Murai Gábor. Operatőr: Tóth Gergely. Gyártásvezető: Dr. Asbóth Mária. Forgalmazza: Pannonia Pictures.

Miszori Zoltán, Isten dicsőségére történő elhívásában, erdőmérnöki tanulmányait hátrahagyva, menyasszonyától búcsút véve, lelkipásztori hivatásának élt élete végéig. Börtönlelkészként, öregotthonok, nevelőotthonok, menhelyek lelkészeként vagy sporttevékenységek, zarándoklatok, véradások alkalmával, sok-sok beszélgetésben az Isten szeretetét, a hit és az imádságok mélyreható fontosságát ültette az emberek lelkébe. Hitre ébredtünk mellette, vallják, akik őt hallgatták. Zoli atya nem sztárpap volt, hanem Isten szerény és alázatos küldötte, akinek szavai és tettei mindig fedték egymást. Még a sírjára is csupán ennyit kért felírni: Lelkipásztor. Isten eszköze, közvetítő az Úr és népe között. Soha nem akart téríteni. Gondolatokat adott, jelekre mutatott rá, melyekkel ráébresztett az önvizsgálódás szükségességére, az élet átértékelésére a jobbá, boldogabbá válás felé.

2013 márciusában Kiss László pápai plébános, Miszori Zoltán atya legjobb barátja, és Dr. Asbóth Mária a szombathelyi gyámhivatal vezetője, jogász és szintén az atya jó barátja, kérték fel Murai Gábor filmrendezőt és Tóth Gergely operatőrt az akkor alig fél éve elhunyt Zoltán atya életét és tevékenységét bemutató dokumentumfilm készítésére.

A fesztivál fő támogatói:

Fogasház – kulturális befogadó tér, GlobulaNet, EUROIL, MARP

További támogatók, partnerek:

Magyar Kulturális Antropológiai Társaság, Szimbiózis Kulturális Antropológiai Alapítvány, Comitas Pedagógiai-Antropológiai Közhasznú Egyesület, AntroPort, ELTE Társadalomtudományi Kar, ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék, ELTE BTK HÖK, Észak-Keleti Átjáró Egyesület, Anthropolis Egyesület, JátékosLét Kutatóközpont, ELTE Bölcsészettudományi Kar Néprajzi Intézet, ELTE BTK Történettudományi Doktori Iskola Európai Etnológia Doktori Program, Palantír Film Vizuális Antropológiai Alapítvány, Idegenek a kertemben – dokumentumfilm gyűjtemény, Néprajzi Múzeum, Kolozsvári Bábeş-Bolyai Tudományegyetem Szociológia Tanszék – Kulturális antropológia szak, Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Intézet, BCE Gazdasági Antropológia Központ, Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, MTA–SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, Védegyelet, Profilantrop, Kisközösségek Átalakulásban Csoport, Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány (DemNet), Földgömb – Atacama Klímamonitoring Expedíció, Független Médiaközpont, HungaroPress, Többkultúrájú Családok Egyesülete, Régi Fotók (regifotok.hu), S. Varga Ilona (ALion fotó), ELTE TáTK HÖK, Tranzit.hu, Kuratori Szótár projekt, Mosolyfestők, Experience Balkan, Home Made Hostel, Orbitális Majális.

Kellemes időtöltést kívánnak a fesztivál szervezői!

Főszerzők: Melles Éva, Szász Antónia, Kirzsa Fruzsina
Honlap: Lakatos Dóra, Lakatos Csaba (GlobulaNet)
Plakát: Holicska Ádám
Technikai koordinátor: Pivarnyik Balázs
Programfüzet: Melles Éva, Szász Antónia
Alkotóműhelyek: Barcza Ildikó, Keserű Júlia, Tóth Eszter

Köszönettel tartozunk a Fogasháznak és munkatársainak a helyszínért, valamint minden előadónak, résztvevőnek, műhelyvezetőnek azért, hogy részvételükkel megtisztelnek minket, és emelik a rendezvény színvonalát és hangulatát.

Külön köszönet Csajka Juditnak, Fromann Richárdnak, Jasper Katának, Petró Tímeának, Tóth Judit Gabriellának, Zörgő Szilviának a rendezvény szervezésében és megvalósításában nyújtott segítségükért.

Köszönjük továbbá mindazok munkáját, akik a fesztivál helyszíni megvalósításában közreműködnek.

Aranyi Natália, Illés Gabriella, Jasper Kata, Knyihár Bence, Lendvai Lilla, Majsai Réka, Petró Tímea, Schiller Katalin, Steiner Noémi, Surányi Anna, Sajti Zsombor, Simon András, Szabó Anikó, Szakonyi Márton, Temesvári Szilvia, Tombor Attila, Varga Kinga, Vass Nikoletta, Velcenbach Márton, Vég Zsuzsanna és még sokan mások.

Diák önkénteseink: Feledi Márton, Hári Balambér, Kelen Zsófia, Kemencei Hanga, Kiss Kata, Nagy Rebeka, Rónay Réka, Szigeti Bálint, Varga Laura.